

شیوع بیماری یون و یافته‌های آسیب‌شناسی متغیر آن در بز نجدی

حسین نورانی^۱، غلامرضا محمدی^۲، حامد راد^۳، مصطفی نادر عقیف^۳

۱- گروه پاتوبیولوژی دانشکده دامپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد

۲- گروه علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد

۳- دستیار تخصصی پاتوبیولوژی گروه پاتوبیولوژی دانشکده دامپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد

آدرس نویسنده مسئول: nourani@um.ac.i

مقدمه: بیماری یون یا پاراتوبرکلوز یک بیماری مزمن و اغلب شدید صنعت پرورش نشخوارکنندگان کوچک در سراسر جهان می‌باشد که به دلیل مرگومیر، کاهش تولید و مداخله در تجارت باعث ضررهای اقتصادی زیادی می‌شود. هدف مقاله حاضر توصیف ضایعات ماکروسکوپی و هیستوپاتولوژیکی متغیر بیماری یون در یک رأس بز نجدی مبتلا به این بیماری می‌باشد که می‌تواند تشخیص قطعی این بیماری را تحت تأثیر قرار دهد.

روش تحقیق: در تابستان ۱۳۹۴ در یک گله بز نجدی در شهرستان فردوس استان خراسان رضوی، یک بیماری شایع شده بود که علائم عمومی آن شامل مرگومیر، بی‌اشتهایی، بی‌حالی و لاغری حیوانات مبتلا بود. جهت تشخیص این بیماری، یک رأس بز از نژاد نجدی جهت کالبدگشایی به بخش آسیب‌شناسی دانشکده دامپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد ارجاع گردید. پس از بررسی ضایعات ماکروسکوپی، جهت مطالعه هیستوپاتولوژی، نمونه‌های بافتی از ایلئوم و عقده‌های لنفاوی مزانتریک اخذ گردید و در فرمالین بافر ۱۰٪ پایدار شدند. پس از آماده‌سازی بافت و تهیه قالب‌های پارافینی، برش‌هایی به ضخامت ۵ میکرومتر گرفته شدند و به روش متداول هماتوکسیلین - ائوزین و زیل - نلسون رنگ‌آمیزی شدند.

یافته‌ها: در کالبدگشایی، شواهد ابتلا به بیماری یون شامل ضخیم شدن روده‌ها، چین‌دار شدن سطح مخاطی آن‌ها و وجود طناب‌های لنفاوی برجسته در سطح سروزی روده‌ها و مزانتر که از نشانه‌های بیماری یون در نشخوارکنندگان کوچک می‌باشد، مشاهده نشد و تنها بزرگ شدن و ادماتوز بودن عقده‌های لنفاوی مزانتر دیده شد که در برخی از آن‌ها، ضایعات کانونی سفیدرنگ بدون شواهد نکروز کازئوز و کلسیفیکاسیون، مورد توجه قرار گرفت. در مطالعه هیستوپاتولوژی، نفوذ سلول‌های ماکروفاژ کانون‌های متعددی در سراسر عقده لنفاوی مزانتر ایجاد نموده بود. در ضایعات روده، التهاب گرانولوماتوز از نوع توبرکلوئید که با نفوذ ماکروفاژها به صورت کانونی و نفوذ میزان زیادی سلول‌های آماسی لنفوسیت به صورت منتشر مشخص می‌گردد، تشخیص داده شد. در رنگ‌آمیزی اختصاصی زیل نلسون، تعداد کمی باسیل‌های ارغوانی رنگ مایکوباکتریوم در کانون‌های التهاب گرانولوماتوز روده مشاهده شد ولی در عقده‌های لنفاوی مزانتر علی‌رغم ضایعات ماکروسکوپی و میکروسکوپی شدید، باسیل عامل بیماری یون دیده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این مطالعه پیشنهاد می‌گردد جهت تشخیص قطعی بیماری یون و رنگ‌آمیزی اختصاصی زیل - نلسون، نبایستی به ارگان‌هایی که ضایعات شدیدتری دارند اکتفا نمود زیرا ممکن است مایکوباکتریوم عامل بیماری در آن‌ها مشاهده نگردد. از سوی دیگر علی‌رغم عدم مشاهده ضایعات ماکروسکوپی تشخیصی بیماری یون در کالبدگشایی، از نظر هیستوپاتولوژی، ابتلای به این بیماری می‌تواند مورد تأیید قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌شناسی، بیماری یون، پاراتوبرکلوز، بز نجدی